

Examensarbete 15 hp

Musiklärarexamen

2008

Jonatan Torella

Vem är amatörorkestermusikern?

Kön, utbildning, yrke,
bakgrund bland musikerna
i några amatörorkestrar

Handledare: Eva Öhrström

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Sammanfattning

Denna uppsats sysslar med ämnet amatörorkestrar, och mer specifikt vem är amatören i orkestern sett till ålder, kön, yrke, utbildning och social bakgrund, dessutom frågar jag om det finns skillnader mellan medlemmar i blåsorkestrar och symfoniorkestrar vad beträffar ålder, kön, yrke, utbildning och social bakgrund. Det finns inte mycket skrivet om amatörorkestrar i allmänhet, och denna frågeställning i synnerhet, jag har därför inte kunnat lita mig mot något referensmaterial. Jag har genomfört en enkätundersökning i sex amatörorkestrar i stockholmsområdet, tre symfoniorkestrar och tre blåsorkestrar. Resultatet redovisar jag orkester för orkester, orkestrarna sammanlagt, jämförda med det omgivande samhället, samt blåsorkestrarna jämförda med symfoniorkestrarna. Jag finner i undersökningen att det förekommer skillnader, mellan orkestrarna, mellan de båda orkesterkategorierna, och framför allt mellan orkestrarna och det omgivande samhället. Dessa skillnader yttrar sig som åldersskillnader mellan män och kvinnor i orkestrarna, men även åldersskillnader mellan musikerna i olika orkesterformer. Andelen personer med högskoleutbildning är väsentligt högre inom amatörorkestrarna jämfört med det omgivande samhället, skillnader förekommer även här mellan orkesterformerna. Fördelningen mellan män och kvinnor i de olika orkesterformerna skiljer ut sig på så sätt att kvinnor dominerar i symfoniorkestrarna medan männen dominerar i blåsorkestrarna. Om man i vårt samhälle bedömer en persons prestige utifrån utbildning, inkomst, och kvalificerade arbetsuppgifter, så skulle jag med utgångspunkt i mitt material säga att amatörorkestermusikern är en högstatusperson, har medelklassbakgrund, lång utbildning, yrken med höga kvalifikationskrav, och tjänar hyggligt med pengar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund	3
Syfte	5
Metod	5
Fakta	
Tidigare forskning	6
SSYK och SEI	10
Att kombinera SSYK och SEI	11
Några siffror	12
Fallet St: Erik	13
Resultat	
Postens blåsorkester	15
Täby blåsorkester	17
Sundbybergs stadsmusikanter	19
Täby symfoniorkester	20
Pro Musica symfoniorkester	21
Matteus symfoniorkester	22
Jämförelser	23
Orkestrarna och omgivande samhälle	24
Blåsorkester och symfoniorkester	27
Sammanfattning	30
Diskussion	31
Källor	36
Bilagor	37

Bakgrund

Under min tid som korist hände det sig ofta att vi konserterade eller gjorde resor och turneer tillsammans med församlingens orkester. Orkesterns sammansättning varierade ofta, besättning hyrdes in efter de aktuella behov som förelåg, men en kärna musiker spelade med orkestern, som en fast ensemble. De flesta av de som hyrdes in extra i orkestern kan man kalla för proffs, dvs. de har musiken som yrke, antingen som musiker eller som pedagoger. De flesta i den fasta kärnan har dock andra yrken än musikerns eller musiklärarens.

Jag uppfattar att det i orkestern förekommer en stor andel personer med yrken som läkare, arkitekt, ingenjör, tandläkare mm. Min tro är också att om man skulle jämföra yrkeskategorier mellan orkesterns medlemmar och körens, så skulle man i väsentligen högre grad återfinna de yrkeskategorier jag här listat i orkestern. Skulle man jämföra med samhället i stort skulle det enligt mitt antagande vara en enorm skillnad i det procentuella antalet personer med dessa yrken jämfört med samhället i stort.

Vilka anledningar finner jag för denna min tro om sakernas tillstånd i amatörorkestermusikvärlden? Jag har funderat på det här med intelligens, att det skulle kunna finnas någon gemensam faktor i de här människornas intelligensprofil som skulle göra det särskilt lätt eller stimulerande för dem att förhålla sig till den typ av sammusicerande som orkesterspelet innebär, att kombinationen instrumentell förmåga-notläsning skulle vara särskilt väl utvecklad hos personer med den typ av yrken som jag ovan listat. Eftersom dessa yrken har stark anknytning till naturvetenskap, kallar jag detta för den naturvetenskapliga anknytningen, dvs. anledningen till att oproportionerligt många naturvetare spelar i amatörorkestrarna, torde bero på att de besitter en för sådant orkesterspel lämplig intelligens, vilken antas kunna knytas till deras val av yrke.

Eller är det på det sättet att kanske handlar det bara om status och klass. Läkaryrket är ett yrke med hög status, vem som helst blir inte läkare, det krävs långa studier, hög ambition och motivation. Den sociala bakgrunden och de förväntningar som finns inom den på studier och yrkesval torde ha stor betydelse för val av bana. På samma sätt blomstrar olika kulturella uttryck i olika sociala sammanhang, och min möjligen fördomsfulla bild säger mig att klassisk musik är något som man sysslar med i sociala sammanhang som inte är direkt folkliga, dvs. den har hög status. Min gissning härvidlag är att en person som kommer från en bakgrund där ambitionerna på utbildning, bildning och kultur är höga, säkert också i högre grad exponeras för den klassiska musiken. Detta spår skulle jag vilja kallas för socialisationsspåret, det handlar om hur man socialiseras in i olika verksamheter, intressen och livsstilar.

Kanske är mina antaganden felaktiga av den enkla anledningen att det inte föreligger några som helst iakttagbara avvikelser från befolkningens yrkesmässiga standardsammansättning. Jag kanske alltså helt har fått denna dominans av läkare, tandläkaren arkitekter och ingenjörer om bakfoten, kanske är det så att i amatörorkestern sitter ett tvärsnitt av Sverige och musicerar, och det finns ingenting avvikande att försöka förstå.

Syfte

Syftet är att undersöka vilka yrken musikerna i sex amatörorkestrar har, vilka instrument de spelar, deras ålder, kön, inkomst, samt hur de själva beskriver sin sociala bakgrund. Samt att jämföra kategorierna blåsorkester och symfoniorkester med varandra och med det omgivande samhället.

Metod

Jag gör en genomgång av för frågeställningen relevant litteratur;

Jag använder mig av kvantitativ metod i form av en enkät, vilken delas ut till samtliga medlemmar i 6 amatörorkestrar, 3 symfoniorkestrar och 3 blåsorkestrar. Genom enkäten önskar jag få ett överblickbart material som går att jämföra och behandla statistiskt.

Fakta

Tidigare forskning

När jag letar litteratur i ämnet amatörorkestrar tvingas jag konstatera att ytterligt lite står att finna. Genom Magnus Eriksson på SOF får jag veta att området är relativt outforskat och att nya rön är mycket välkomna. Han bistår mig med en uppsats av Sarah Eriksson; En amatörorkesters sociala funktion- en studie av Finspångs Musiksällskap. Sökordet amatörorkester ger 0 träffar på uppsatser .se, 463 träffar på google, av dessa finns en träff som förefaller relevant, det är Malin Bergmans uppsats; Av kärlek till musiken- om tre amatörorkestrar i göteborgsområdet. Dessa båda uppsatser fäster ringa avseende vid frågan om vilka som spelar i amatörorkestrarna utifrån yrke, kön, ålder och bakgrund, eftersom deras frågeställningar ser annorlunda ut.

I uppsatsen, *Av kärlek till musiken- om tre amatörorkestrar i göteborgsområdet* av **Malin bergman, 1999**, ställs frågorna:

1. Hur har dagens amatörorkesterverksamhet vuxit fram och hur ser den ut runt om i landet?
2. Hur arbetar och fungerar en amatörorkester i Göteborg 1999?
3. Vad skiljer och förenar några av amatörorkestrarna i Göteborg?

Den första frågan besvaras med en kort historisk framställning om framväxten av musiksällskap i Göteborg, samt en genomgång av de parametrar som vanligtvis villkorar verksamheten för en amatörorkester på det nationella planet, exempelvis orkesterns geografiska belägenhet och de skilda förutsättningar som då uppstår och orkestrarnas ekonomiska förutsättningar, (mer om dessa senare). Vidare redovisas hur verksamheter generellt bedrivs beträffande repetitioner, konserter, repertoar, besättning samt övriga projekt.

Dessa punkter undersöks sedan i tre orkestrar i Göteborg. I detta avsnitt finns underrubriken medlemmarna, där vissa fakta av relevans för min fråga torde framskymta.

Den **första** orkestern, Mikaelisymfonikerna är en amatörorkester som håller till i Askim, söder om centrala Göteborg. Musikerna kommer från ett stort geografiskt upptagningsområde och har en stor spridning vad beträffar ålder och yrken. Åldern varierar från 15 till 75 och yrkeskategorier som redovisas är lärare och läkare och studenter.

Den **andra** undersökta orkestern är Oskar Fredriks sinfonietta. Medlemmarna uppges ha en "stor spridning beträffande ålder och sysselsättning", vad denna spridning består i specificeras inte närmare. Orkesterns upptagningsområde är främst Linnestaden, Majorna och centrala stan.

Den **tredje** undersökta orkestern är Partille kammarorkester. Denna redovisar likt de andra två orkestrarna en spridning i ålder mellan 20 och 70 år. de yrken som redovisas är lärare, läkare, tandläkare och studenter, upptagningsområde är Göteborg med omnejd.

Den sista frågan besvaras i ett avsnitt där orkestrarna jämförs med varandra.

Beröringspunkter med min fråga har följande fakta:

- Samtliga orkestrar består nästan enbart av amatörmusiker.
- Det är stor variation av åldrar i orkestrarna.
- Det förekommer många olika yrken i orkestrarna.
- Dessa yrken är främst förbehållna akademiker.
- De flesta har skolats musikaliskt i kommunala musikskolan.

Utifrån detta gör Bergman inga ytterligare reflektioner kring de fakta som berör min fråga.

Sarah Eriksson *En amatörorkesters sociala funktion- en studie av Finspångs
Musiksällskap 2003.*

Frågorna Eriksson ställer i sitt arbete är dessa:

1. Hur socialiseras man in i en musikerversamhet?
2. Vilka sociala funktioner har en orkester?
3. Vad är viktigt i verksamheten för orkestermedlemmarna?

Så här presenterar Eriksson orkesterns medlemmar med namn, ålder, yrke, civilstånd och instrument:

"Gösta, 80 år, gift pensionerad ingenjör, vuxna barn, har alltid spelat i olika orkestrar och på olika instrument.

Hans-Olov, 73 år, Sambo, pensionerad lärare, vuxna barn, har spelat fiol sen han var barn. Sjungit och lett flera körer genom åren.

Rauge, 70 år, gift, pensionerad kirurg, vuxna barn, har spelat fiol sen han var ung.

Lena, 51 år, musiklärare, singel, en vuxen dotter, spelat sen barndomen spelar i flera orkestrar.

Elisabeth, 48 år, gift, vuxna barn, jobbar inom vården, har spelat sen skolan.

Carina, 44 år gift, tonårsbarn, jobbar med administration, har spelat sen skolan

Åsa, 30 år, sambo, musiklärare, har spelat sen hon var barn. Deltar mest till konserter eftersom hon flyttat till annan ort. Detta gäller också Jenny, nedan.

Jenny, 30 år, sambo, musiklärare, har spelat sen hon var barn.

Helena, 26 år, singel, sjuksköterska, har spelat sen fjärde klass.

Jenny, 23 år, särbo, florist, har spelat sen fjärde klass.

Marcus, 22 år, sambo, musikstuderande, har spelat sen han var barn. Studerar på annan ort, deltar på konserter.

Linda, 21 år, singel, studerar till fritidspedagog, har spelat sen fjärde klass.

Hanna, 20 år, singel, läser på gymnasiet, har spelat sen fjärde klass.

Inger, 18 år, singel, läser på gymnasiet, har spelat sen fjärde klass"

Eriksson är i sitt arbete inte ute efter socio-ekonomiska förklaringar till varför orkestern är sammansatt som den är. De svar hon söker handlar om anledningen till att man spelar med orkestern, dvs. vad man personligen får ut av att sammusicera, vad är viktigast, den sociala samvaron, den musikaliska stimulansen, eller den utåtriktade aktiviteten, alltså kontakten med publiken. Vilka faktorer som gör att man börjar med instrumentalspel, samt vad man vill ha ut av att spela med orkestern. Detta hindrar inte att hon konstaterar följande:

"Vissa fakta antyder att klasstillhörighet också har betydelse för sammansättningen av musiksällskapet i Finspång. De som spelar i orkestern har relativt hög utbildning eller är på väg att skaffa sig en".

Både Eriksson och Bergman iaktar alltså att de personer som ingår i orkestrarna i större utsträckning än samhället i övrigt har akademisk utbildning eller jobb som vanligtvis kräver akademisk utbildning. Så långt stämmer deras iakttagelser väl överens med mina egna iakttagelser från tiden som korist, det är inte de lågutbildade som framförallt befolkar orkestrarna. Men hur är det nu egentligen, i vår tid när antalet högskolestuderanden ständigt ökar, och antalet jobb som kräver högskoleutbildning också stadigt ökar i det som vissa människor kallar utbildningsinflation. Finns det några kriterier eller indelningar för vad som skall anses vara hög utbildning? Kan man hänföra vissa yrken till vissa socialgrupper?

SSYK- Standard för svensk yrkesklassificering

Är en standard framtagen för att klassificera personer utifrån det arbete de utför. Den används bla vid rekrytering och för att upprätta statistik. Den bygger på den internationella standarden ISCO- International standard classification of occupation. Med hjälp av SSYK kan man ta reda på vilka kvalifikationer och typ av utbildning ett visst yrke normalt kräver, om man exempelvis kollar upp gymnasielärare enligt SSYK, så får man veta att gymnasielärare tillhör yrkesgruppen Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens, vilken innebär längre högskolestudier och 4:e kvalifikationsnivån.

SEI- Socioekonomisk indelning.

Är en beskrivande klassifikation som belyser samhällets hierarkiska struktur, dvs hur samhällets individer inordnas i olika socialgrupper. En individs yrke eller position på arbetsmarknaden är grundläggande för att göra socioekonomiska indelningar. Tidigare oklara kriterier för hur yrken skulle föras till ena eller andra kategorin, (socialgrupp), ledde till att man tog fram SEI 1982

Socioekonomiska grupper¹

Normalt utbildningskrav efter grundskola

ANSTÄLLDA

Arbetare (yrken normalt organiserade inom LO)

11 Ej facklärd, varuproducerande Mindre än två år

12 Ej facklärd, tjänsteproducerande Mindre än två år

21 Facklärd, varuproducerande Minst två år

22 Facklärd, tjänsteproducerande Minst två år

Tjänstemän (yrken normalt organiserade inom TCO eller SACO)

33 Lägre tjänstemän I Mindre än två år

36 Lägre tjänstemän II Två men ej tre år

46 Tjänstemän på mellannivå Tre men ej sex år

56 Högre tjänstemän Minst sex år

57 Ledande befattningar Minst sex år

FÖRETAGARE

60 Fria yrkesutövare med akademikeryrken

Minst sex år

79 Företagare exkl. lantbrukare -

89 Lantbrukare -

SEI indikerar åtminstone de traditionella socialgrupperna arbetare, lägre medelklass och övre medelklass inom kategorin anställda. Genom att kombinera SEI och SSYK torde man kunna göra sig en bild av inom vilken socialgrupp ett visst yrke hör hemma. Under den tid som förflutit sedan framtagandet av SEI har mycket hunnit hända i samhället. Bland annat genomfördes en gymnasiereform 1991 som gjorde alla program treåriga. Detta innebär att samtliga elever som går ut gymnasieskolan efter år 1994 hänförs till kategorin tjänstemän på mellannivå om man enkom ser till SEI:s indelning i normala utbildningskrav efter grundskola. Ambitionen med gymnasiereformen var bland annat att samtliga personer med betyg från gymnasiet skulle vara behöriga till högskolestudier. Det innebär inte att kvalifikationskraven för de olika yrkena med nödvändighet har höjts, ej heller innebär det högre status eller högre inkomster. Vidare har stora satsningar på en utbyggd högskola genomförts och antalet personer som examineras från högskola ökar stadigt och idag har nästan var tredje individ högskoleutbildning (*dagens eko 2008-04-22*)

Att kombinera SSYK och SEI

Om vi väljer ut två av medlemmarna i Finspångs symfoniorkester exempelvis Jenny 23 år som arbetar som florist och Gösta 70 år och pensionerad kirurg, och matchar dem mot SSYK och SEI vad får vi då fram? SSYK koden för kirurg är 2221. Den första tvåan indikerar att det är ett yrke som hör hemma i yrkesområdet arbeten som kräver teoretisk specialistkompetens. Arbeten inom detta yrkesområde tillhör den fjärde och högsta kvalifikationsnivån vilket som sagt innebär längre högskoleutbildning. Detta gör att vi kan placera Gösta i kategorin tjänstemän i SEI. Eftersom det yrke han haft kräver lång högskoleutbildning (minimum 5,5 år), kan vi placera Gösta bland de högre

tjänstemännen. Jennys yrke, florist, har SSYK kod 5222. hennes yrke hör alltså hemma i yrkesområdet Service, omsorgs och försäljningsarbete. Arbeten inom detta yrkesområde tillhör den andra kvalifikationsnivån och kräver normalt gymnasiekompetens. Eftersom inga gymnasieprogram som kunnat komma ifråga för Jenny är kortare än tre år tillhör hon sett till utbildningslängd enligt SEI, till någon av kategorierna 21, 22, 36 eller 46 (se avsnitt om SEI ovan). Eftersom hon troligen skulle vara med i fackförbundet Handels, så skulle jag placera henne i någon av SEI kategorierna 21 eller 22, alltså facklärd arbetare, sett till arbetsuppgifter.

Några siffror

Befolkningen i Sverige uppgår idag till ca 9,2 miljoner personer. Av dessa är idag 4,5 miljoner människor sysselsatta i olika yrken, (ca 300 000 är arbetslösa och nästan 2 miljoner personer tillhör kategorin ej i arbete). Enligt SSYK96 räknar man med 355 olika yrken i landet. Dessa yrken grupperas och kategoriseras och sammanfattas i 9 (10), olika yrkesområden. De 30 vanligaste yrkena i landet sysselsätter ca 60% av den arbetande befolkningen. Vård och omsorgspersonal är den vanligaste kategorin i landet och utgör drygt 10% av det totala antalet sysselsatta, kategorin omfattar inte hälso och sjukvårdsspecialister, läkare, eller specialiserade sjuksköterskor. Den trettionde vanligaste yrkeskategorin är hälso och sjukvårdsspecialister. Den omfattar i riket drygt 43 000 personer vilket innebär ca 0,85 % av det totala antalet sysselsatta. Den fjärde största kategorin, ingenjörer omfattar runt 126 000 personer och utgör ca 2,6% av det totala antalet sysselsatta.

Motsvarande siffror för stockholms län är följande: Befolkningen uppgår till 1,95 miljoner personer. Av dessa är 1,01 milj sysselsatta, 59 000 är arbetslösa och 376 000 tillhör kategorin ej i arbete. De trettio vanligaste yrkena i länet sysselsätter ca 77% av den arbetande befolkningen. Vård och omsorgspersonal utgör nästan 9 % av samtliga inom länet sysselsatta. Den trettionde vanligaste kategorin utgörs av gymnasielärare och omfattar ca 1% av de sysselsatta. 2,9% utgörs av ingenjörer. (SCB Kommunfakta, yrken 2006)

Fallet S:t Erik

Åke J(ansson): St: Eriks Orkesterförening 2007.

När jag tar kontakt med St: Eriks dirigent med min förfrågan om att få genomföra min enkätundersökning i nämnda förening, får jag avslag med hänvisning till orkesterns något pressade situation inför stundande konsert. Istället hänvisas jag till ovan nämnda skrift vilken jag vänligt får mig tillsänd per post, med motiveringen att där står att läsa vad jag verkar vilja veta.

Orkesterföreningen S:t Erik i Stockholm bildades 1961 av sin nuvarande dirigent Jan Ringquist. Orkesterföreningen bedriver amatörorkesterverksamhet i symfoniorkesterform. I denna skrift presenteras orkesterns medlemmar. Uppenbarligen presenteras inte alla, då en förteckning uppger 54 musiker, men presentationen omfattar 45 av orkesterns musiker.

20 av musikerna är kvinnor. När jag går igenom de yrken med vilka musikerna presenteras framträder följande:

Yrke	Antal pers
Musiklärare- musiker	10
Ingenjör- Civil ingenjör	8
Professor	4
Läkare- Tandläkare	4
Psykatriker- Psykolog	2
Ekonom	2
Administratör	1
Farmaceut	1
Resebyråinnehavare	1
Museeintendent	1
Statistiker	1
Länsantikvarie	1
Instrumentmakare	1
Trafiksäkexp	1
Fastighetsmäklare	1
Logistiker	1
Biokemist	1
Lärare	1
Dataprogramerare	1
Okänt	2

Jag använder det underlaget för följande jämförelse:

Om orkestern skulle representera ett tvärsnitt av länets befolkning beträffande yrken så skulle ca 4 personer vara vård och omsorgspersonal, mindre än en halv person skulle vara läkare- tandläkare och en person skulle vara ingenjör. Faktiska procenttal för S:t Erik är följande:

Vård och omsorgspersonal	0%
Läkare- Tandläkare	9%
Ingenjörer	18%

Den blygsamma litteratur som finns på området pekar alltså mot att personer med akademikeryrken är vanliga i amatörorkestrarna. Fördelningen mellan könen verkar variera mellan stad och landsbygd, i Finsspång dominerar kvinnorna, i S:t Eriks symfoniorkester männen. Om matematiken stämmer så är representationen av personer med läkar eller tandläkaryrke 18 gånger vanligare i St: Eriks orkester än bland Stockholms genomsnittspopulation, ingenjörer är ca 6 gånger vanligare i orkestern. Däremot saknas helt representanter för länets vanligaste yrkeskategori i St: Eriks SO.

Resultat

Några ord om tolkning av svar.

En fråga i enkäten, fråga 13 lyder; Hur vill du beskriva din sociala bakgrund? Det är en väldigt öppen fråga och besvaras också på väldigt många olika sätt. Svar som jag väntade mig som exempelvis medelklass, socialgrupp 1, arbetare och så vidare, blandas med svar som trygg, jättebra, mobbad, mm. Den senare typen svar kan jag svårligen använda mig av. Därför har jag måst ägna mig åt tolkning av svar. Det har gått till så att jag tittat på de svar som är avgivna på fråga 14, vilka yrken har/hade dina föräldrar? Dessa svar har jag sedan kollat mot SSYK och SEI där så behövts, för att göra en rimlig skattning av personens bakgrund. Om en person på fråga 13 svarat sportig, och på fråga 14 uppgivit att föräldrarnas yrken är Kirurg resp. Socionom, så har jag fört personen till kategorin medelklassbakgrund.

Postens blåsorkester:

Postens blåsorkester bildades 1938 och bestod då av fackligt anslutna postanställda. den har ca trettio medlemmar och ägnar sig åt att spela symfonisk blåsmusik under sin dirigent Jakob Mølgaard Laustsen. Orkestern repeterar i Torhildsplans gymnasiums aula där jag besöker dem för att få svar på mina enkätfrågor. Vid detta tillfälle är 17 orkestermedlemmar närvarande

61% av orkesterns medlemmar är män, dessa har en medelålder på 58 år. De 39 procenten kvinnor hade en medelålder på 37 år. Orkestern är vid mitt besök besatt med följande instrument: 3 trumpeter, 2 trombon, 1 horn, 1 tuba, 1 altsax, 1 tenorsax, 3 flöjter, 5 klarinetter 1 slagverkare. Informanterna mottog instrumentalundervisning från 9,7 års ålder. 72 % fick sin instrumentalundervisning i kommunal musikskola. 17% fick undervisning av privatlärare, medan 11% uppger att de är självlärda på sitt instrument. 100% av informanterna uppger att de föredrar att spela efter noter, framför att spela på

gehör. 83% av informanterna har gymnasieutbildning och 66% av dem har högskoleutbildning. 50% tjänar 300 tkr eller mer per år. 1 person, eller 6% tjänar 250-300 tkr/år. 2 pers tjänar 200- 250 tkr/år. 2 pers tjänar 150- 200tkr/år. 1 pers tjänar 100-150 tkr/år. 1 pers tjänar under 100 tkr/år och 2 pers har avböjt att svara.

8 personer avger sådan svar som utan tvivel kan tolkas som så att deras bakgrund är medelklassbakgrund, det motsvarar 47%. 17 % uppger arbetarklassbakgrund. Efter tolkning av svaren finner jag att 76% har medelklassbakgrund. En person har avgett ej tolkningsbart svar.

De yrken som förekommer i orkestern är följande, grupperade efter SSYK:s yrkesområden där så är möjligt att göra. (Nyckel till yrkesområden, se bilaga).

Yrkesområde 1

Förläggare, Enhetschef

Yrkesområde 2

Docent i kärnkemi, Arkitekt, Civilingenjör, Lärare, Läkare, Ekonomisk konsult, Bibliotekarie, Handläggare, Verksamhetscontroller, Marknadsförare

Yrkesområde 3

Förlagsfaktor, Elingenjör

Yrkesområde 4

Brevbärare

Yrkesområde 7

Teletekniker

Om man jämför inkomsten hos de informanter som uppger arbetarklassbakgrund med inkomsten hos övriga, finner man att den är lägre hos dem som uppger arbetarklass som ursprung. Ett annat tydligt samband är den ca 20 år yngre medelåldern hos kvinnorna i orkestern.

Täby Blåsorkester:

Grundades 1973 och har Täby kommun som bas för sin verksamhet. Orkestern består, in pleno, av ca 40 medlemmar som tillsammans uppför symfonisk blåsmusik i så vitt skilda sammanhang som kyrkokonserter och marschmusik. Man repeterar i Tibblegymnasiums matsal på tisdagar under sin dirigent Kristina Lindby. När jag besöker dem är 25 musiker närvarande.

Av enkätsvaren från Täby blås framgår följande: 80% av orkesterns medlemmar är män, dessa har en medelålder på 52 år. De 20 procenten kvinnor har en medelålder på 41 år. Orkestern är vid mitt besök besatt med följande instrumentarium: 2 trumpeter, 2 trombon, 2 horn, 3 tubor, 1 eufonium, 1 altsax, 1 tenorsax, 3 flöjter, 7 klarinetter, 1 basklarinett, 1 slagverkare, 1 kontrabas. Informanterna började i genomsnitt att spela sitt instrument från 13 års ålder. 56 % fick sin instrumentalundervisning i kommunal musikskola. 8% fick undervisning både i kommunal musikskola och av förälder. 20% fick undervisning av privatlärare. 4% (1 pers) fick undervisning både i kommunal musikskola och av privatlärare, medan 12% uppger att de är självlärda på sitt instrument. 80% av informanterna uppger att de föredrar att spela efter noter, framför att spela på gehör. 96% av informanterna har gymnasieutbildning och 60% av dem har högskoleutbildning. 48% tjänar 300 tkr eller mer per år. 28% tjänar 250- 300 tkr/år. 2 pers eller 8% tjänar 200- 250 tkr/år. 1 pers tjänar 150- 200tkr/år. 2 pers tjänar under 100 tkr/år och 1 pers har avböjt att svara. 44% av de svarande uppger medelklassbakgrund, 12% arbetarbakgrund. Efter tolkning 24% arbetarbakgrund och 68% medelklassbakgrund, 1 person avböjer att svara.

De yrken som förekommer i orkestern är följande, grupperade efter SSK:s yrkesområden där så är möjligt att göra. (Nyckel till yrkesområden, se bilaga).

Yrkesområde 1

Förskolechef (alt omr 3),

Yrkeområde 2

Musiklärare, Mellanstadielärare, Civilingenjör, It-konsult, Statstjänsteman, Civilingenjör, Systemutvecklare, Marknadsförare, Civilingenjör, Jurist, Journalist,

Yrkesområde 3

Sos- Operatör, Tekniker, Byggnadsingenjör, Vvs- ingenjör

Yrkesområde 4

Kontorist

Yrkesområde 5

Undersköterska, Barnskötare, Underskötare

Yrkesområde 7

Plåtslagare

Ej kunnat placera

Marknadsför/inköp/försäljning, Egen företagare, Gymnasiestud, Radioman, Säljare

Sundbybergs stadsmusikanter:

Så här ser det ut i Sundbybergs stadsmusikanter: 53% av orkesterns medlemmar är män, dessa har en medelålder på 38 år. De 47 procenten kvinnor har en medelålder på 45 år. Orkestern är vid mitt besök besatt med följande instrumentarium: 2 trumpeter, 1 trombon, 1 flygelhorn, 1 tuba, 3 saxofoner, 3 flöjter, 3 klarinetter, 1 oboe, 2 slagverkare. Informanterna började i genomsnitt att spela sitt instrument från 21 års ålder. 65 % fick sin instrumentalundervisning i kommunal musikskola. 1 pers, 6% fick undervisning både i kommunal musikskola och av privatlärare. 29% fick undervisning av privatlärare. 82% av informanterna uppger att de föredrar att spela efter noter, framför att spela på gehör. 100% av informanterna har gymnasieutbildning och 59% av dem har högskoleutbildning. 35% tjänar 300 tkr eller mer per år. 6% tjänar 250- 300 tkr/år. 2 pers eller 29% tjänar 200- 250 tkr/år. 1=6% pers tjänar 150- 200tkr/år. 1=6% pers tjänar under 100 tkr/år. och 1 pers har avböjt att svara. 47% av de svarande avger sådant svar som jag väljer att tolka som medelklassbakgrund. Efter tolkning uppfattar jag att 12 procent har arbetarbakgrund 82% medelklassbakgrund. 1person uppger ej tolkningsbart alternativ. De yrken som förekommer i orkestern är följande, grupperade efter SSYK:s yrkesområden där så är möjligt att göra. (Nyckel till yrkesområden, se bilaga).

Yrkeområde 2

Sjukhusfysiker, Lärare, Handläggare, Socionom, Fil. dr i musikvetenskap, Civilingenjör, Strålskyddsinspektör, Systemintegrator, Facklig ombudsman

Yrkesområde 5

Optikerassistent

Ej kunnat placera, studerande mm.

Allt i allo, Studerande 4st , It specialist, 1 utan uppgift

Täby symfoniorkester:

Täby symfoniorkester bildades 1941, då under namnet Täby Enebybergs symfoniorkester. Den består av ca trettio aktiva medlemmar och konserterar ca 4 gånger om året. Man repeterar normalt i Tibblegymnasiets aula där man även frekvent konserterar under sin chefsdirigent Georg Lidström. När jag träffar orkestern håller man på och repeterar inför en stråkkonsert med Bach och Mozart på programmet, därför är endast stråksektionen närvarande.

Av enkätsvaren från Täby symfoniorkester framgår att: 45% av orkesterns medlemmar är män, dessa har en medelålder på 42 år. 55% är kvinnor med en medelålder på 44 år. Orkestern är vid mitt besök besatt med följande instrumentarium: 7 violiner, 1 viola och 3 celli. Informanterna började i genomsnitt att spela sitt instrument vid 9 års ålder. 72 % fick sin instrumentalundervisning i kommunal musikskola. 28% fick undervisning av privatlärare. 91% av informanterna uppger att de föredrar att spela efter noter, framför att spela på gehör. 91% av informanterna har gymnasieutbildning och lika många, 91% av har högskoleutbildning. 1 person går i grundskola. 44% tjänar 300 tkr eller mer per år. 28% tjänar 250- 300 tkr/år. 28% eller 3pers (samtl studerar), tjänar under 100 tkr/år. 36% av de svarande uppger medelklassbakgrund, 27 % uppger arbetarklassbakgrund. Efter tolkning 63% medelklassbakgrund, 27% arbetarbakgrund, 9 % har ej svarat. De yrken som förekommer i orkestern är följande, grupperade efter SSYK:s yrkesområden där så är möjligt att göra. (Nyckel till yrkesområden, se bilaga).

Yrkesområde 1

Utvecklingschef- biotekn. ind,

Yrkesområde 2

Farmaceut, Syo konsulent, Musikdirektör, Ekonom, Civilingenjör, Civilingenjör

Yrkesområde 3

Leg. Audionom,

Ej kunnat placera, studerande mm.

3 studenter

Pro musica symfoniorkester:

Av enkätsvaren från Pro musica symfoniorkester framgår att: 43% av orkesterns medlemmar är män, med en medelålder på 50 år. 57% är kvinnor med en medelålder på 40 år. Orkestern är vid mitt besök besatt med följande instrumentarium: 2 trumpeter, 2 tromboner, 1 bastrombon, 1 horn, 1 tuba, 1 slagverk, 8 violiner, 2 viola och 3 celli. 1 kontrabas. Informanterna började i genomsnitt att spela sitt instrument vid 10 års ålder. 71 % fick sin instrumentalundervisning i kommunal musikskola. 1 person fick undervisning i kommunal musikskola och av privatlärare. 14% fick undervisning av privatlärare. 2 personer uppger annat alternativ. 81% av informanterna uppger att de föredrar att spela efter noter, framför att spela på gehör. 14% spelar likväl efter noter som på gehör. 1 person föredrar gehörspel. 95% av informanterna har gymnasieutbildning och 81% har högskoleutbildning. 52% tjänar 300 tkr eller mer per år. 19% tjänar 250- 300 tkr/år. 24% tjänar 200- 250 tkr/år. 1 pers tjänar 150- 200 tkr/år. 1 pers tjänar under 100 tkr/år (stud). 61% av de svarande uppger medelklassbakgrund. Efter tolkning 91% medelklassbakgrund.

9 % uppger arbetarklassbakgrund.

De yrken som förekommer i orkestern är följande, grupperade efter SSYK:s yrkesområden där så är möjligt att göra. (Nyckel till yrkesområden, se bilaga).

Yrkesområde 2

Jurist, Informatör- webansvarig, Systemutvecklare, Nationalekonom, Civilingenjör, Musiklärare, Musiklärare, Journalist, Musiklärare, Verksamhetsutvecklare, Musiker, Lärare No&Ma, Professor/överläkare, Civilingenjör, Musikpedagog, Civilingenjör

Yrkesområde 3

Tandtekniker, Medicintekn ingenjör

Yrkesområde 5

Apotekstekniker

Ej kunnat placera, studerande mm.

2 studerande

Matteus symfoniorkester:

Matteus Symfoniorkester bildades 1917. Orkestern är knuten till Matteus församling och genomför större verk, ofta i samarbete med solister och församlingens körer. Orkestern leds sedan 2005 av Sonny Jansson.

Så här besvaras enkäten av Matteus symfoniorkester. Av orkesterns medlemmar är 29% män, med en medelålder på 41 år. Alltså är 71% kvinnor med en medelålder på 37 år. Orkestern är vid mitt besök besatt med följande instrumentarium: 2 flöjter, 1 oboe, 1 horn, 7 violiner, 2 viola och 4 celli. Informanterna började i genomsnitt att spela sitt instrument vid 10 års ålder. 76 % fick sin instrumentalundervisning i kommunal musikskola. 2 personer eller 12 % fick undervisning i kommunal musikskola och av privatlärare. 5% fick undervisning av privatlärare. 1 person är självlärd. 76% av informanterna uppger att de föredrar att spela efter noter, framför att spela på gehör. 12% spelar efter noter och 12% har ej svarat. 100% av informanterna har gymnasieutbildning och 94% har högskoleutbildning. 59% tjänar 300 tkr eller mer per år. 18% tjänar 250- 300 tkr/år. 12% tjänar 200- 250 tkr/år. 1 pers tjänar 150- 200 tkr/år. 1 pers har ej svarat. 70% av de svarande uppger medelklassbakgrund. Ingen uppger arbetarbakgrund. Vid en tolkning av svaren uppfattar jag att samtliga har medelklassbakgrund.

De yrken som förekommer i orkestern är följande, grupperade efter SSYK:s yrkesområden där så är möjligt att göra. (Nyckel till yrkesområden, se bilaga).

Yrkesområde 1

Kanslichef ekonom

Yrkesområde 2

Projektledare, Konsult miljöledning, Rytmikpedagog, Lärare, forskare, Läkare, Läkare, Förskollärare, Ekonom, Ingenjör, Dataingenjör, Journalist, Ekonom IT- projektledare

Ej kunnat placera, studerande mm.

1 studerande, Projektassistent, (1 oläsl)

Jämförelser

Varför jämföra?

Syftet med mitt arbete är att ta reda på vilka människor som spelar i amatörorkestrarna i Stockholm, vilka utbildningar och yrken har de? Hur mycket tjänar de? Vad har de för social bakgrund? När började de spela ?. Jag skulle kunna nöja mig med att sammanställa mina svar till en lista över genomsnitt inom amatörorkestrarna. Det kanske skulle kunna vara intressant för att tex kunna rikta värvningsinsatser mot en avgränsad kategori istället för ett genomsnitt av befolkningen. För att resultatet ska bli tydligare vill jag jämföra mina siffror med det omgivande samhället. Att göra jämförelser kan ge en bild av hur något, en del, det specifika, förhåller sig till det hela, normen, genomsnittet. (Eller omvänt). Detta att få insikter i hur ett specifikt sammanhang är sammansatt eller förhåller sig till det omgivande är intressant därför att det *kan* avslöja fördomar och missförhållanden.

Samtliga orkestrar jämförda med omgivande samhälle

Ålder och utbildning

När jag slår samman samtliga enkäter för att få fram den sammantagna bilden av de amatörorkestermusiker jag undersökt visar det på en numerär dominans av män i amatörorkestrarna. Männens medelålder är högre än kvinnornas. Kvinnorna har högre andel individer som är gymnasie och högskoleutbildade än vad männen har, trots det är det en mindre andel av kvinnorna som tjänar 300 000 eller mer per år. Fler kvinnor än män uppger medelklassbakgrund.

I Stockholms län finns ett litet kvinnoöverskott (2%), kvinnornas medelålder är också ett år högre än männens. (*statistik från regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns Landsting nr 1 2007*). Om man jämför andelen personer med gymnasieutbildning i Stockholms län, med andelen personer med gymnasieutbildning i de undersökta amatörorkestrarna visar det sig att länets befolkning med en andel gymnasieutbildade på 83%, ligger något under orkestermusikerna, 8% för männen och 14% för kvinnorna. Om man gör samma jämförelse med högskoleutbildning, eller eftergymnasial utbildning som kategorin heter i den officiella statistiken, är skillnaden markant. Andelen män med högskoleutbildning är 51% större än andelen män med eftergymnasial utbildning i Stockholms län. Motsvarande siffra för kvinnorna är ännu större, där är skillnaden 62%, (*statistik från regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns Landsting nr 6 2004*).

Notera att min enkät frågar efter högskoleutbildning, i länsstatistiken talar man om eftergymnasial utbildning.

Inkomst

Jämförelser av inkomst blir besvärligare att göra. I min enkät frågar jag inte efter exakt inkomst utan informanterna får placera sig inom ett spann. Jag kan därför inte räkna ut en medelinkomst för amatörorkestermusikerna att jämföra med de medelinkomstsiffror som finns att tillgå för invånarna i Stockholms län. Medelinkomsten i Stockholm är den högsta i landet 301.700 (*Stockholms stads hemsida, Utrednings och statistikkontoret 2007 05 30*) . **Medianinkomsten** för män är 258 tkr och för kvinnor 202 tkr (*siffror från SCB:s statistikdatabas*). 90% av kvinnorna i amatörorkestrarna ligger på eller över medianinkomsten för kvinnor i Stockholm, och åtminstone 40% av kvinnorna ligger över männens medianinkomst. Men dessa siffror, som ju ser ganska snygga ut, tillåter ändå bara 40% av kvinnorna att tjäna motsvarande eller mer än medelinkomsten för Stockholm. För männen i orkestrarnas del ligger 69% på eller över medianinkomsten för män i Stockholm, 56% ligger på eller över medelinkomsten för män i Stockholm och 22% ligger under medianinkomsten för män i Stockholm, dessa är samtliga pensionärer eller studenter. Antalet kvinnor under medianinkomsten är 10%.

Social bakgrund

På detta område är det mycket svårt att ta fram aktuella siffror att jämföra med, kanske för att begreppet klass är omdiskuterat och det pågår en debatt om begreppets relevans. En sammanställning av befolkningens sociala sammansättning från år 1980 redovisar detta: 53% av befolkningen utgör arbetarklass i vid mening, (industriarbetare, sjukvårdsarbetare, butikspersonal, m. fl.), Egna företagare med mindre än 5 anställda benämns småborgare och utgör 7% av befolkningen. 37% utgörs av medelklass, (tjänstemän), och 2% utgörs av borgarklassen. (*Göran Therborn, 1981- Klasstrukturen i Sverige 1930-80, hämtat ur Den intelligenta medelklassen av Hedvig Ekerwald 1983*). Dessa siffror, som med största sannolikhet kan ifrågasättas utifrån hur befolkningen av idag är sammansatt, skulle insatta i detta sammanhang påvisa en slående övervikt för personer med medelklassbakgrund i orkestrarna jämfört med rikets befolkning som helhet.

Tabell 1: Sammanställning samtl ork

	MÄN	KVINNOR
Antal	54%	46%
Medelålder	49	40
Gymnasieutb	91%	98%
Högskoleutbildning	76%	88%
Inkomst Tkr:		
>100	8%	4%
100-150	2%	2%
150-200	5%	4%
200-250	8%	20%
250-300	12%	24%
300<	53%	42%
Utan uppgift	12%	4%
Uppgiven bakgrund:		
Medelklass	51%	62%
Arbetarklass	10%	11%
Tolkad bakgrund:		
<small>+uppgiven bakgrund</small>		
Medelklass	72%	83%
Arbetarklass	20%	11%
U.U/ej tolkningsbar	8%	6%

Tabell 2: Siffror för Stockholm

MÄN	KVINNOR
49%	51%
39	40
83%	83%
25%	26%
(andel med eftergymnsial utb)	
	Medianinkomst kvinnor 202 tkr
	Medianinkomst män 258 tkr
	Medelinkomst sthlm 301.700 kr

Riket 1980 ca 43%

Riket 1980 ca 56%

Median och medel

Medianvärde är det värde som ligger i mitten av en serie värden, medianvärdet av serien 1,2,3,4,5,6,7 är 4. Medianvärde kan ibland vara ett bättre sätt än medelvärde att illustrera exempelvis inkomster på. Om man vill ta reda på en viss grupps snittinkomst och den gruppen består av tio sjuksköterskor och Bill Gates (Microsofts grundare, en av de rikaste i världen), och man använde sig av medelinkomst så skulle man kunna förledas att tro att sjuksköterska är ett mycket välbetalt yrke, bättre då att välja den inkomst som ligger mitt emellan Gates och den lägst betalda sjuksköterskan för att illustrera vanligaste inkomst i gruppen.

Blåsorkestrarna jämförda med symfoniorkestrarna:

I Blåsorkestrarna sitter 68% män motsvarande siffra för symfoniorkestrarna är 38%. Medelåldern i blåsorkestern är också högre, 48 år (51 år för män och 42 år för kvinnor), jämfört med 42 år i symfoniorkestern, (46 år för män och 40 år för kvinnor). I genomsnitt började blåsorkestermedlemmen att spela sitt instrument vid 15 års ålder, i symfoniorkestrarna är motsvarande siffra 10 år.

(I Sundbybergs Stadsmusikanter fanns en stor grupp personer som började spela i femtioårsåldern, vilket drar upp snittet). I blåsorkestrarna gick 61% av informanterna i kommunala musikskolan, 20% hade privatundervisning, 7% är självlärda och 12 procent upger kombination av det nämnda eller annat alternativ. I symfoniorkestrarna ser motsvarande siffror ut så här: 74% gick i kommunal musikskola, 14% fick privatundervisning, 1 person är självlärd, (2%), och 10% hade en kombination av det nämnda eller annat alternativ. 84% av blåsarna och 82% av symfonikerna föredrar att spela efter noter.

Skillnaden i andelen gymnasieutbildade i de bägge orkesterformerna är liten 93% i blås och 98% i symfoniorkestrarna. Skillnaden blir mer markant när det handlar om högskoleutbildning; 63% i blåsorkestrarna mot 90% i symfoniorkestrarna. Inkomsterna väger relativt jämt. 74% av blåsarna befinner sig på de tre högsta svarsalternativen jämfört med 82% för symfonikerna. Uppgiften bakgrund som utan tolkning går att

hänföra till en kategori är denna: I blåsorkestrarna uppger 47% medelklassbakgrund och 10% arbetarbakgrund, 43% avger sådana svar som inte går att sätta in i resp kategori utan tolkning. Med tolkade siffror: 74% medelklass, 19% arbetarbakgrund, 7% utan uppgift. I symfoniorkestrarna är de direkt uppgivna svaren dessa: Medelklass 51%, Arbetarbakgrund 18%, 31% avger svar som inte går att sätta in i resp kategori utan tolkning. Med tolkade siffror 79% medelklassbakgrund, 21% arbetarbakgrund.

Förekommande yrken i blåsorkestrarna:

Yrkesområde 1

Förläggare, Enhetschef, Förskolechef (alt omr 3),

Yrkesområde 2

Docent i kärnkemi, Arkitekt, Civilingenjör, Lärare, Läkare, Ekonomisk konsult, Bibliotekarie, Handläggare, Verksamhetscontroller, Marknadsförare, Musiklärare, Mellanstadielärare, Civilingenjör, It-konsult, Statstjänsteman, Civilingenjör, Systemutvecklare, Marknadsförare, Civilingenjör, Jurist, Sjukhusfysiker, Lärare, Handläggare, Socionom, Fil. dr i musikvetenskap, Civilingenjör, Strålskyddsinspektör, Systemintegratör, Facklig ombudsman
Journalist

Yrkesområde 3

Förlagsfaktor, Elingenjör, Sos- Operatör, Tekniker, Byggnadsingenjör, Vvs- ingenjör

Yrkesområde 4

Brevbärare, Kontorist

Yrkesområde 5

Undersköterska, Barnskötare, Underskötare, Optikerassistent

Yrkesområde 7

Teletekniker, Plåtslagare

Ej kunnat placera

Marknadsför/inköp/försäljning, Egen företagare, Radioman, Säljare, Allt i allo, Studerande 5st , It specialist, 1 utan uppgift

Förekommande yrken i symfoniorkestrarna

Yrkesområde 1

Utvecklingschef- biotekn. ind, Kanslichef

Yrkesområde 2

Jurist, Informatör- webansvarig, Systemutvecklare, Nationalekonom, Civilingenjör, Musiklärare, Musiklärare, Journalist, Musiklärare, Verksamhetsutvecklare, Musiker, Lärare No&Ma, Professor/överläkare, Civilingenjör, Musikpedagog, Civilingenjör, Farmaceut, Syo konsulent, Musikdirektör, Ekonom, Civilingenjör, Civilingenjör, Projektledare, Konsult miljöledning, Rytmikpedagog, Lärare, forskare, Läkare, Läkare, Förskollärare, Ekonom, Ingenjör, Dataingenjör, Journalist

Yrkesområde 3

Tandtekniker, Medicintekn ingenjör, Leg. Audionom

Yrkesområde 5

Apotekstekniker

Ej kunnat placera, studerande mm.

6 studerande, Projektassistent, (1 oläsl)

Sammanfattning

De olika orkestrarna visar upp vissa varianser sinsemellan. De största varianserna består i könsfördelningen i de olika orkestrarna. Tendensen är fler kvinnor i symfoniorkestrarna, fler män i blåsorkestrarna. Männerna har högre medelålder än kvinnorna varför blåsorkestrarna som ju har fler män får en högre medelålder. Lägsta andelen, 82% gymnasieutbildade återfinns i en blåsorkester, det högsta, 100% i både blås och symfoniorkestrar. Beträffande högskoleutbildning märks större skillnader, i genomsnitt 25% fler har högskoleutbildning i symfoniorkestrarna. Högst andel personer, 67%, med en årsinkomst över 300.000 återfinns bland männen i en symfoniorkester. Lägst andel 24% bland kvinnorna i en blåsorkester. Lägsta andelen personer som uppger medelklassbakgrund återfinns bland männen i en blåsorkester 70%, och bland kvinnorna i en symfoniorkester, 50%.

En mycket stor andel både i blåsorkestrarna och symfoniorkestrarna har yrken inom yrkesområde 2, vilka normalt kräver längre högskoleutbildning. 70% i symfoniorkestrarna och 52% i blåsorkestrarna.

I en jämförelse med omgivande samhälle är männen fler och medelåldern högre i orkestrarna. Andelen personer med högskoleutbildning är minst 40% större i orkestrarna jämfört med samhället. I orkestrarna ligger 70% av männen på eller över medianinkomsten för män i samhället, motsvarande siffra för orkesterkvinnorna är 90% över medianinkomsten för kvinnor i samhället.

Jämförelsen Jag gjorde mellan S:t eriks symfoniorkester och några yrken i Stockholms län i ett tidigare avsnitt skulle med de yrken som förekommer i de här undersökta orkestrarna se ut så här:

	Orkestrarna	Länet
Sjukvård/omsorgspers	3%	9%
Läkare/tandläkare	3,6%	1%
Ingenjörer	16,8%	2,5%

Diskussion

Lite om musicerande

De flesta människor sysslar ibland med att utöva musik i någon form. Musikutövande kan bedrivas på många sätt, man kan sitta och sjunga med i låtar hemma på kammaren, eller sjunga själv, kanske till eget komp. Man kan spela i band, sjunga i kör eller spela med orkestrar av olika slag, man kan vara självlärd eller ha gått flera år i musikskola, man kan föredra att musicera på gehör eller efter noter. Det som förenar de olika formerna av musikutövning är att man med sin röst eller på instrument producerar vibrationer i luften, vilka torde tolkas som musik. Formerna skiljer sig däremot åt, liksom syftena. Att sjunga för sig själv hemma framför spegeln till sin favoritskiva är inte samma slags verksamhet som att spela cello i en symfoniorkester. De olika aktiviteterna kräver olika kunskaper och har olika syften. Den hemmamusicerande framför spegeln kanske inte har för avsikt att sprida sin musik utanför rummets väggar, medan cellisten i symfoniorkestern troligen repeterar inför en konsert. De måste båda använda sina öron för att tolka, synka sig med den omgivande musiken och när så behövs korrigera sig i förhållande till den, därvidlag lever de under likartade förutsättningar. Cellisten i orkestern måste behärska noter för att repetitionsarbetet inte skall gå för långsamt och dirigenten behöva stå och lära ut varje stämma i orkestern på gehör till musikerna. Vidare måste vår cellist även ha tillräckliga instrumentella färdigheter. En orkestermusiker måste ha en standard som ligger i linje med övriga orkestermedlemmars standard. Ofta kräver detta flera år av undervisning och övande på sitt instrument. De kraven, på notläsning och övning/undervisning ställs inte på personen som sjunger för sig själv på sitt rum.

Varför har så många informanter medelklassbakgrund?

Att vara orkestermusiker är i de sammanhang jag undersökt, att spela musik på ett instrument i en traditionell orkester där musiken som ska spelas överförs till spelaren via noter och där en dirigent leder arbetet. Förmågan som krävs för att kunna utföra dessa uppgifter tar i allmänhet flera år att öva upp. Den genomsnittlige informanten i min undersökning har börjat spela det instrument han/hon spelar i orkestern vid tio års ålder, en del har börjat spela andra instrument tidigare, och åter andra har börjat spela sina orkesterinstrument långt senare, (i Sundbybergs stadsmusikanter var det senare påfallande vanligt och den genomsnittliga debutåldern på orkesterinstrumentet hela 21 år).

Barnen som börjar spela i unga år måste givetvis vara intresserade av och därmed motiverade att lära sig spela ett instrument. Bortsett från det torde inställningen och värderingarna till musicerande hos de vuxna som omger barnet vara av stor betydelse för barnets musicerande. De måste vara beredda att stå för de kostnader som aktiviteten medför, avgift till musikskola, privatlärare, kostnad för införskaffande av instrument mm (Ericsson 2003). De måste också kunna hjälpa barnet i dess utövande, skapa förutsättningar för övning, och stötta praktiskt och mentalt när svårigheter tillstöter.

I Hedvig Ekerwalds avhandling, "Den intelligenta medelklassen" från 1983 skildras undersökningen

Barn och barn, om barns olika vardag (Eva Lis Bjurman 1981)., I undersökningen intervjuas barn från olika geografiska områden som beskrivs som villaområden i vilka medelklassfamiljer bor, och höghusområden i vilka arbetarfamiljer bor. Av undersökningen framgår att det är stora skillnader i deltagandet i skolans frivilliga musikundervisning. Bland villabarnen deltar så gott som samtliga, medan endast ett par av höghusbarnen deltar i denna. Dessutom har en tredjedel av de intervjuade villabarnen privatundervisning i musik en eller flera gånger i veckan.

De 60 villabarnen som ingår i undersökningen deltar sammanlagt i 153 aktiviteter, motsvarande siffra för de 60 höghusbarnen är 43 aktiviteter.

Utbildning och social bakgrund

I avhandlingen *Den intelligenta medelklassen av Hedvig Ekerwald 1983*, lägger författaren fram en teori om hur intelligens bland annat formas av det arbete man utför. Denna intelligens förs vidare genom uppfostran i hemmet, till avkomman. Beroende på intelligensens art och den fostran de får, kommer avkomman att prestera bra eller dåligt i skolan, vilket leder till bättre eller sämre jobb, (Intelligensteorin).

Barn som kommer ifrån hem där föräldrarna har jobb med hög ställning, jobb som de troligen innehar därför att de lyckats i skolan, fostras av sina föräldrar, som vet hur det går till, till framgång i sina studier, vilket föder lust till studier, vilket sannolikt leder till goda studieresultat, vilket sannolikt leder till arbete med hög ställning.

Sambandet mellan social bakgrund och utbildningsnivå torde vara klarlagt, kommer man från ett hem med starka studietraditioner är sannolikheten att man själv studerar på hög nivå stor. Motsatsen, att svaga studietraditioner i hemmet ger låg sannolikhet för högre utbildning gäller fortfarande, även om dessa förhållanden långsamt eventuellt håller på att ändras.

I de undersökta orkestrarna stämmer sambandet social bakgrund- utbildningsnivå. Påfallande många individer har uppgiven eller tolkad medelklassbakgrund, deras andel står i proportion till andelen personer med högskoleutbildning.

Uppgiven bakgrund och tolkad bakgrund

I många fall blev jag tvungen att göra en tolkning av informanternas svar beträffande deras sociala bakgrund. I en orkester uppgav närmare hälften av informanterna svar som jag sedan tolkade. Är detta ett tecken på att frågan om social tillhörighet är irrelevant, att den saknar betydelse för många människor, eller är det så att frågan inte

aktualiseras i samtiden? För mig framstår det som klart att klassfrågan idag 2008 har ett betydligt mindre utrymme än vad den hade då Ekerwald skrev sin studie 1981.

Frågeställningen anses ofta daterad och gammalmodig även om en debattör som Göran Greider i sin bok, " Arbetarklassens återkomst" 2006 hävdar en rakt motsatt ståndpunkt.

Könsaspekter

Något fler män än kvinnor spelar i de undersökta orkestrarna. I mitt material dominerar männen i blåsorkestrarna medan kvinnorna dominerar i symfoniorkestrarna. Vad beträffar blåsorkestrarna godtar jag detta resultat utan vidare diskussion. Vad gäller symfoniorkestrarna är det på det viset att det visar sig svårt att få svar från en komplett symfoniorkester, ca 2/3 av svaren ifrån symfoniorkestrarna kommer ifrån stråkmusiker. Av dessa är en förkrossande majoritet kvinnor, (se tabellerna för respektive instrument). Jag kan därför inte säkert säga hur det förhåller sig med könsfördelningen i de undersökta symfoniorkestrarna. Mina intryck då jag besökt orkestrarna är dock att andelen kvinnor är större i symfoniorkestrarna än i blåsorkestrarna och att mina resultat pekar i riktning mot verkligheten, vilket även stämmer överens med Sarah Erikssons orkester i Finspång.

Orkestrarna speglar samhället ur en ganska trist aspekt, nämligen inkomster. I orkestrarna, liksom i det omgivande samhället är kvinnorna i högre grad än männen högskoleutbildade. Detta avspeglas dock inte i inkomstsstatistiken, kvinnorna ligger efter männen.

Orkesterform och status

Anledningen till att göra en jämförelse mellan blåsorkestrarna och symfoniorkestrarna var att undersöka om det går att finna markanta skillnader dem emellan. Bakgrunden är att de bägge orkesterformerna uppstått och frodats i olika miljöer. Om Symfoniorkesterns mylla är borgerlig så var blåsorkestertraditionen stark i bruks och sågmiljö, det vill säga i en arbetarmiljö, (det är ingen slump att blåsorkestrar brukar ackompanjera förstamaj tågen). Frågan är då om skillnaderna i ursprung och därmed

status hos de bägge orkesterformerna manifesterar sig i skillnader mellan de personer som spelar i dem. Kommer symfoniorkestern att locka till sig en större andel personer med hög samhällslig position än blåsorkestern? På den frågan svarar Andreas Hansson, Dirigent för Marinens musikkår i Karlskrona, att han tror att det kan ha varit på det sättet, men att den tendensen troligen är svagare idag. Om det på en ort finns en symfoniorkester och en blåsorkester väljer blåsarna den orkester som håller högst standard. Men, Hansson säger även att om exempelvis en trumpetare söker anställning i en blåsorkester och en symfoniorkester och erhåller plats i bägge, är det sannolikt att trumpetaren väljer att gå till symfoniorkestern av den anledningen att det finns en mycket mer rikhaltig repertoar för symfoniorkestrarna, men också för att det lever kvar en rest av statusskillnad mellan orkesterformerna

Min undersökning visar som jag tidigare redogjort för, att det finns några skillnader som pekar mot att traditionen gör sig gällande. Antalet personer som uppgav arbetarbakgrund är högre i blåsorkestrarna. Antalet personer med högskoleutbildning är klart högre i symfoniorkestrarna än i blåsorkestrarna. I bägge orkesterformerna dominerar yrken inom yrkesområde 2 kraftigt, spridningen mellan yrkesområden är dock mycket större i blåsorkestrarna än i symfoniorkestrarna. Om social bakgrund, utbildning och yrke har betydelse för en persons status ställning och prestige är det inte uteslutet att det finns ett samband mellan orkesterformens traditionella status och dess medlemmars status.

Källor

Litteratur

Bergman Malin 1999, " Av kärlek till musiken- om tre amatörorkestrar i Göteborgsområdet"
Göteborgs universitet, institutionen för musikvetenskap.

Ericsson Sarah 2003, "En amatörorkesters sociala funktion- en studie av Finspångs musiksällskap"
Linköpings universitet, Campus Norrköping.

Ekerwald Hedvig 1983, " Den intelligenta medelklassen- En litteraturstudie över social bakgrund och studieresultat".
Uppsala: Textgruppen i Uppsala.

Åke J(ansson) 2007, " Biografi över S:t Eriks Orkesterförening 1961- 2007.
Vidare uppgifter saknas.

Webbkällor

SSYK
www.scb/templates/standard_36492.asp

SEI
www.scb/templates/standard_218503.asp

Yrken
www.scb.se/kommunfakta/yrken/LRbar_frameOvr.asp

Medianinkomster
www.scb/templates/tableOrChart_225792.asp

Utbildning, ålder, könsfördelning
www.rtk.sll.se/stat/index.htm

Medelinkomst
www.stockholm.se/usk

Opublicerad källa

Minnesanteckningar från ett telefonsamtal med Andreas Hanson 2008 03 17

Bilagor

Nyckel till Yrkesområden enligt SSYK

Yrk- omr		Huvud grupper	Yrkes- grupper	Under- grupper	Kvalifikations- nivåer
1	Ledningsarbete	3	6	29	--
2	Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	4	21	67	4:e
3	Arbete som kräver kortare högskoleutbildning	4	19	72	3:e
4	Kontors- och kundservicearbete	2	8	17	2:a
5	Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	2	7	27	2:a
6	Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	1	5	11	2:a
7	Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning	4	16	58	2:a
8	Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete m.m.	3	20	59	2:a
9	Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning	3	10	14	1:a
0	Militärt arbete	1	1	1	--

Tabeller

Postens blåsorkester

Tabell:

	MÄN	KVINNOR
Antal	11/18=61%	7/18=39%
Medelålder	58	37
Gymnasieutb	82%	100%
Högskoleutbildning	55%	86%
Inkomst Tkr:		
>100	9%	-
100-150	9%	-
150-200	9%	14%
200-250	9%	14%
250-300	-	14%
300<	45%	57%
UU	18%	
Uppgiven bakgrund:		
Medelklass	54%	57%
Arbetarklass	18%	14%
Tolkad bakgrund: +uppgiven bakgr		
Medelklass	82%	72%
Arbetarklass	18%	14%
U.U/ Ej tolkningsbar		14%
Förekommande yrken:	Faktor Arkitekt Förläggare Civilingenjör Enhetschef Elingenjör Verksamhetscontroller Docent, Kärnkemi Teletekniker	Brevbärare Lärare Marknadsförare Ekonomikonsult Bibliotekarie Handläggare Läkare
Utan uppgift		

Täby blåsorkester

Tabell:

	MÄN	KVINNOR
Antal	20/25 =80%	5/25= 20%
Medelålder	52	41
Gymnasieutb	95%	100%
Högskoleutbildning	60%	60%
Inkomst Tkr:		
>100	5% (stud)	-
100-150	-	-
150-200	5%	-
200-250	5%	20%
250-300	20%	60%
300<	55%	20%
Uppgiven bakgrund:		
Medelklass	45%	40%
Arbetarklass	10%	20%
Tolkad bakgrund: +uppgiven bakgr		
Medelklass	65%	60%
Arbetarklass	25%	20%
U.U/ Ej tolkningsbar	10%	20%
Förekommande yrken:	Undersköt- Journalist Säljare Civilingenjör Marknadsförare Plåtslagare Barnskötare (Fd) Radioman Jurist Kontorsarb Systemutvecklare Statstjänsteman Egen företagare Mellanstadielärare Civilingenjör It- konsult Civilingenjör Vvs- ingenjör Tekniker- admin Byggnadsingenjör	SOS-Operatör Undersköterska Förskolechef Musiklärare Inköp-marknfor-försäljn

Sundbybergs Stadsmusikanter

Tabell:

	MÄN	KVINNOR
Antal	9/17=53%	8/17=47%
Medelålder	38	45
Gymnasieutb	100%	100%
Högskoleutbildning	33%	88%
Inkomst Tkr:		
>100	2 pers=22%	-
100-150	-	1=12%
150-200	1pers=11%	-
200-250	2pers=22%	38%
250-300	-	12%
300<	44%	24%
Uppgiven bakgrund:		
Medelklass	22%	80%
Arbetarklass	-	10%
Tolkad bakgrund: +uppgiven bakgr		
Medelklass	78%	90%
Arbetarklass	11%	10%
U.U/ Ej tolkningsbar	11%	-

Täby symfoniorkester

Tabell:

	MÄN	KVINNOR
Antal	5/11=45%	6/11=55%
Medelålder	42	44
Gymnasieutb	100%	83%
Högskoleutbildning	100%	83%
Inkomst Tkr:		
>100	20%(stud)	33%(stud,pens)
100-150	-	-
150-200	-	-
200-250	-	-
250-300	20%	33%
300<	60%	33%
Uppgiven bakgrund:		
Medelklass	60%	17%
Arbetarklass	20%	33%
Tolkad bakgrund: +uppgiven bakgr		
Medelklass	80%	50%
Arbetarklass	20%	33%
U.U/ Ej tolkningsbar		17%
Förekommande yrken:	Utv.chef- bioteknik Civingenjör- ekonom Brokonstruktör Ekonom Översättare Student (högsk)	Farmaceut Musikdirektör SYO Leg audionom Student (högsk) Student (Grundsk)

Pro Musica

tabell:

	MÄN	KVINNOR
Antal	9/21=43%	12/21=57%
Medelålder	50	40
Gymnasieutb	89%	100%
Högskoleutbildning	78%	91%
Inkomst Tkr:		
>100	11%(stud)	-
100-150	-	-
150-200	-	-
200-250	11%	33%
250-300	11%	25%
300<	67%	42%
Uppgiven bakgrund:		
Medelklass	44%	75%
Arbetarklass	11%	8%
Tolkad bakgrund: + uppgiven bakgr		
Medelklass	78%	92%
Arbetarklass	11%	8%
U.U/ Ej tolkningsbar	11%	
Förekommande yrken:	Tandtekniker Civilingenjör Musikpedagog Lärare No-Ma Civi.ing, Försäljn.chef Överläkare, Professor Musiker slgv Medicinteknisk ingenjör Studerande (högsk)	Verksamhetsutvecklare Systemutvecklare Nationalekonom Civilingenjör Jurist InformatörWebansvarig Musiklärare Musiklärare Musiklärare, violin Apotekstekniker Journalist Student

Matteus

tabell:

	MÄN	KVINNOR
Antal	5/17=29%	12/17=71%
Medelålder	41	37
Gymnasieutb	100%	100%
Högskoleutbildning	100%	92%
Inkomst Tkr:		
>100	-	-
100-150	-	-
150-200	-	1 pers
200-250		2 pers 16%
250-300	1 pers 20%	2 pers 16%
300<	3 pers 60%	58%
UU	1 pers 20%	
Uppgiven bakgrund:		
Medelklass	80%	58%
Arbetarklass	-	-
Tolkad bakgrund:		
Medelklass	-	100%
Arbetarklass	-	-
U.U/ Ej tolkningsbar	20%	

Enkätresultat per instrument

Flöjt:

	MÄN	KVINNOR
Antal	1=9%	10=91%
Medelålder	53	33
Gymnasieutb	100%	100%
Högskoleutbildning	100%	100%
Uppgivna yrken:	Marknadsförare	Läkare SOS- operatör Musiklärare Marknadsförare Handläggare Sjukhusfysiker Studerande Handläggare Läkare Forskare

Oboe:

	MÄN	KVINNOR
Antal		2
Medelålder		44
Gymnasieutb		100%
Högskoleutbildning		100%
Uppgivna yrken:		Fil. Dr Ekonom

Klarinett:

	MÄN	KVINNOR
Antal	11=69%	5=31%
Medelålder	53	49
Gymnasieutb	72%	100%
Högskoleutbildning	72%	60%
Uppgivna yrken:	Statstjänsteman Systemutvecklare Kontorsarbete Jurist Civilingenjör Elingenjör Civilingenjör, elektronik Förläggare Tekniker, Adm Byggnadsingenjör Förlagsfaktor	Lärare Inköp/marknadsför/försäljn Lärare Optikerassistent Utan uppgift

Saxofon:

	MÄN	KVINNOR
Antal	6	1
Medelålder	55	63
Gymnasieutb	83%	Ja
Högskoleutbildning	50%	Ja
Uppgivna yrken:	Egen företagare Professor (emeritus) Teletekniker Mellanstadielärare Studerande Utan uppgift	Socionom

Trumpet:

	MÄN	KVINNOR
Antal	7=77%	2=23%
Medelålder	45	40
Gymnasieutb	100%	100%
Högskoleutbildning	86%	100%
Uppgivna yrken:	Civilingenjör Enhetschef Civilingenjör Studera Oläsligt svar Systemintegratör Strålskyddsinspektör	Konsult- ekonomi Förskolechef

Trombone:

	MÄN	KVINNOR
Antal	7=88%	1
Medelålder	45	47
Gymnasieutb	86%	1
Högskoleutbildning	43%	1
Uppgivna yrken:	it konsult Lärare No-Ma Musikpedagog Säljare Medicinteknisk ingenjör 1 utan uppg Studera	Bibliotekarie

Valthorn

	MÄN	KVINNOR
Antal	2	2
Medelålder	38	46
Gymnasieutb	2	2
Högskoleutbildning	2	-
Uppgivna yrken:	Civilingenjör Journalist	Undersköterska Brevbärare

Tuba/Eufonium

	MÄN	KVINNOR
Antal	7	
Medelålder	64	
Gymnasieutb	86%	
Högskoleutbildning	57%	
Uppgivna yrken:	Plåtslagare Underskötare, Journalist Vvs-ingenjör Professor/Överläkare Arkitekt/ Musiker Fd Radioman Civilingenjör	

Slagverk:

	MÄN	KVINNOR
Antal	4	1
Medelålder	27	49
Gymnasieutb	2	1
Högskoleutbildning	-	1
Uppgivna yrken:	Verksamhetscontroller Barnskötare Student IT-specialist	Verksamhetsutvecklare

Violin:

	MÄN	KVINNOR
Antal	7=31%	15=69%
Medelålder	53	41
Gymnasieutb	86%	100%
Högskoleutbildning	86%	100%
Uppgivna yrken:	Tandtekniker Civilingenjör Ekonom/Övers Brokonstruktör Civilingenjör Dataingenjör Ingenjör	Jurist Informatör/webansvarig Civilingenjör Musiklärare Journalist Musiklärare Syo Farmaceut Musikdirektör Student Projektledare klimatfrågor Konsult miljöledning Ekonom/Kanslichef Ekonom, IT-projektledare Projektassistent

Viola:

	MÄN	KVINNOR
Antal	1	4
Medelålder	52	48
Gymnasieutb	1	100%
Högskoleutbildning	1	100%
Uppgivna yrken:	Utvecklingschef Biotech	Systemutvecklare Musiklärare violin Lärare Förskollärare

Cello:

	MÄN	KVINNOR
Antal	2	8
Medelålder	34	31
Gymnasieutb	2	88%
Högskoleutbildning	2	63%
Uppgivna yrken:	Med kand Oläsligt	Nationalekonom Apotekstekniker Leg. Audionom Rytmikpedagog Läkare Stud (grundskola) Stud (Gymnasium) Stud (Högskola)

Kontrabas:

	MÄN
Antal	1
Medelålder	48
Gymnasieutb	1
Högskoleutbildning	1
Uppgivna yrken:	Musiker

Samtal med Andreas Hansson 2008 03 19

Anteckningar från ett samtal med Andreas Hansson, dirigent för marinens musikkår, Karlskrona. Samtalet utgick från frågan om den förmenta skillnaden i status mellan olika orkesterformer, där traditionellt symfoniorkestern har ansetts ha högre status än blåsorkestern, och huruvida detta faktum torde medföra att personer med hög status söker sig till symfoniorkestern medan personer med lägre status hamnar i blåsorkestern. A. Hanson menar att detta troligtvis var korrekt längre tillbaks i tiden, men att det sannolikt var av underordnad betydelse idag. Finns det en blåsorkester och en symfoniorkester på en ort, så är det troliga att den bästa orkestern av de två, oavsett om det är blås eller symfoniorkester kommer att locka till sig de blåsare som är skickliga och värdesätter prestige. Hanson hävdar också att det är en fråga om repertoar, den mest rikhaltiga och därmed mest attraktiva repertoaren är symfoniorkesterns, därför finns det fler musikaliska visioner att förverkliga inom symfoniorkesterns ram, det betyder i praktiken att om en blåsare samtidigt söker till marinens musikkår och till låt säga Malmö symfoniorkester och erhåller plats i bägge, så kommer vederbörande med mycket stor sannolikhet att välja symfoniorkestern.